

IZVLAŠTENJE NA POMORSKOM DOBRU

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Rješenje broj: Rev 887/04-2 od 10. studenog 2004.

Vijeće: Katarina Buljan, kao predsjednica vijeća, Jakob Miletić, Vjera Delić,
Gordana Matasić-Špoljarić i mr. Andrija Eraković, kao članovi vijeća

Ako nije pokrenut postupak izvlaštenja prema čl. 1038. Pomorskog zakonika¹ tužitelj u ostvarivanju svojih vlasničkih prava može u parnici ostvarivati naknadu za oduzeto zemljište.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice kao vlasnice da joj tuženik P. L. Š. isplati naknadu za zemljište označeno kao kč.br. 3355/2 upisano u zk. ul. 31 k.o. Š. koje tuženik neovlašteno drži u posjedu i koristi od sredine 60-ih godina prošlog stoljeća, a to se zemljište nalazi unutar poslovnog kruga tuženika.

Nakon provedenog postupka Općinski sud u Šibeniku presudom br. P-88/00 od 2. svibnja 2002. odbio je tužbeni zahtjev da je tuženica dužna isplatiti tužiteljici iznos od 298.980,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom koja teče od dana presuđenja do konačne isplate. Prvostupanjski sud je ocijenio da predmetno zemljište, bez obzira na to što je formalno uknjiženo kao vlasništvo tužiteljice, predstavlja pomorsko dobro te je kao opće dobro izvan prometa i na njemu tužiteljica ne može imati pravo vlasništva, niti iz tog osnova kao stvarnopravni ovlaštenik od tuženika tražiti isplatu utuženog iznosa. Odlukom o osnivanju L. u. Š. od 15. srpnja 1997. godine navedena čestica je uvrštena kao lučko područje. Republika Hrvatska ima vlast na pomorskom dobru, a vlasništvo na pomorskom dobru oduzima se u postupku izvlaštenja sukladno odredbi čl. 1038. Pomorskog zakonika ("Narodne novine", broj 17/94, 74/94, 43/96 – dalje: PZ). Protiv prvostupanjske presude tužiteljica je uložila žalbu.

Drugostupanjskom presudom potvrđena je presuda suda prvog stupnja kojom je odbijen tužbeni zahtjev. Protiv pravomoćne drugostupanjske presude reviziju je izjavila tužiteljica zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predložila da revizijski sud prihvati reviziju, preinači pobijanu presudu i u cijelosti usvoji tužbeni zahtjev, a podredno da prihvati reviziju te ukine obje nižestupanjske presude i predmet vrati na ponovno suđenje te zatražila trošak revizije.

Tuženica nije odgovorila na reviziju, niti se Državno odvjetništvo Republike Hrvatske izjasnilo o podnesenoj reviziji.

Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da je revizija osnovana. Ukinute su presuda Županijskog suda u Šibeniku od 29. rujna 2003. godine broj Gž-85/2003 i presuda Općinskog suda u Šibeniku od 2. svibnja 2002. godine broj P-88/00 i predmet vraćen istom sudu prvog stupnja na ponovno suđenje. O trošku revizijskog postupka odlučit će se konačnom odlukom.

¹ U ovoj sudskoj odluci primijenjen je Pomorski zakonik iz 1994. godine (Narodne novine br. 17/94, 74/94, 43/96).

Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da ne postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje: ZPP) na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti primjenom odredbe čl. 386. ZPP-a.

Prema shvaćanju Vrhovnog suda Republike Hrvatske neosnovano revidentica ističe da predmetna čestica nije pomorsko dobro. Sporna nekretnina nalazi se unutar poslovnog kruga tuženika te se u smislu odredbe čl. 4. Zakona o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima ("Narodne novine", broj 19/74, 39/75, 17/77 i 18/81) kao i odredbi čl. 49. st. 2. Pomorskog zakonika ("Narodne novine", broj 17/94, 78/94) smatra pomorskim dobrom. Pomorsko dobro je opće dobro te u smislu odredbe čl. 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", broj 91/96 i 73/2000 dalje: ZOVO) nije sposobno biti objektom prava vlasništva.

Ta činjenica, međutim, suprotno ocjeni nižestupanijskih sudova, ne priječi tužiteljicu da ostvari naknadu za oduzeto zemljište i to bilo u postupku za izvlaštenje sukladno odredbi čl. 1038. Pomorskog zakonika ukoliko je takav postupak pokrenut i proveden. Međutim, ukoliko postupak izvlaštenja nije pokrenut, tužiteljica, u ostvarenju svojih vlasničkih prava, može u redovnoj parnici ostvariti naknadu za oduzeto zemljište.

Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci je zaključio da zbog pogrešnog pravnog stava nižestupanijski sudovi nisu utvrdili je li u svezi s predmetnim zemljištem pokrenut postupak izvlaštenja, što je važna činjenica za donošenje odluke u ovoj pravnoj stvari. Tužiteljica bi imala pravo na isplatu naknade, ne samo u slučaju kada je proveden zakonom predviđen postupak za plaćanje naknade, već i u slučaju da je tužiteljici zemljište oduzeto bez zakonom predviđenog postupka.

Iz iznesenih razloga nije bilo uvjeta za preinačenje pobijane presude te je primjenom odredbe čl. 395. st. 2. ZPP Vrhovni sud Republike Hrvatske ukinuo obje nižestupanijske presude i predmet vratio sudu prvog stupnja na ponovno suđenje. Ukinuta je i odluka o trošku postupka, jer se ne zna uspjeh stranaka u sporu, a o trošku u povodu revizije odlučit će se konačnom odlukom. U nastavku postupka prvostupanijski sud treba utvrditi naznačene sporne činjenice te nakon toga donijeti novu zakonitu odluku.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstveni suradnik
Jadranski zavod HAZU

Summary:

EXPROPRIATION ON MARITIME DEMESNE

If an expropriation procedure has not been instituted pursuant to Article 1038 of the Maritime Code from 1994, in exercise of their ownership rights claimant may bring a lawsuit and obtain compensation for the expropriated ownership of the land.